

**ALEKSANDR FAYNBERG SHE'RIDA INSON RUHIYATI,  
YOLG'IZLIK VA HAYOT FALSAFASI**

(Poetik tahlil va ramziy talqin)

**Zoirova Diyora Shavkat qizi**

O'zbekiston davlat Jahon tillari universiteti talabasi

**ANNOTATSIYA:** Ushbu ilmiy maqolada Aleksandr Faynberg ijodiga mansub she'r falsafiy, psixologik va poetik nuqtayi nazardan keng qamrovda tahlil qilinadi. Asarda insonning hayot yo'lida adashishi, jamiyatdagi befarqlik, ichki iztirob va najot izlash motivlari badiiy obrazlar orqali yoritilgan. Yomg'ir, zulmat, shamol, nur kabi poetik ramzlar inson ruhiyatining murakkab holatini ifodalovchi badiiy vosita sifatida talqin qilinadi. Tadqiqot davomida she'rning g'oyaviy mazmuni, obrazlar tizimi, badiiy uslubi va zamonaviy poeziya kontekstidagi ahamiyati ochib beriladi.

**Kalit so'zlar:** Aleksandr Faynberg, falsafiy lirika, yolg'izlik, poetik ramz, badiiy obraz, zamonaviy she'riyat, ruhiy iztirob.

**ABSTRACT:** This scholarly article provides an in-depth poetic, philosophical, and psychological analysis of a poem by Alexander Feinberg. The poem explores themes of existential loneliness, spiritual confusion, social indifference, and the human desire for salvation. Natural and technical images such as rain, darkness, wind, and artificial light function as symbolic elements reflecting the inner emotional state of the lyrical hero. The study examines the ideological content, artistic imagery, stylistic features, and the poem's significance within the framework of modern poetry.

**Keywords:** Alexander Feinberg, philosophical poetry, loneliness, symbolism, poetic imagery, modern literature, existential reflection.

## **KIRISH**

XX asr adabiyotida inson shaxsiyati, uning ichki kechinmalari va hayotga bo'lgan munosabatini badiiy talqin etish muhim masalaga aylandi. Ana shunday ijodkorlardan biri Aleksandr Faynberg bo'lib, u o'z she'riyati orqali inson ruhining eng nozik va og'riqli nuqtalarini ochib bera olgan shoir sifatida tanilgan.

Faynberg she'rlari tashqi jihatdan sodda, lekin mazmunan teran, falsafiy fikrlarga boy bo'lishi bilan ajralib turadi. Uning asarlarida ko'pincha yolg'izlik, umidsizlik, hayot mazmunini anglash, inson va jamiyat o'rtasidagi ziddiyatlar yetakchi mavzu sifatida namoyon bo'ladi. Mazkur she'r ham ana shu yo'nalishdagi asarlardan bo'lib, unda lirik qahramonning ruhiy iztirobi va hayotning befarq oqimi badiiy obrazlar orqali tasvirlangan.

Mazkur maqolaning maqsadi — she'rni ilmiy asosda keng tahlil qilish, undagi poetik vositalar, ramzlar va g'oyaviy mazmunni ochib berishdan iborat.

## **ASOSIY QISM**

### **1. She'rda vaqt va makon tushunchasining badiiy talqini**

She'r boshidan oxirigacha noaniq makon va vaqt tasviriga qurilgan. “Tongdan yo‘q xabar” iborasi vaqtning uzilib qolgandek tasavvurini uyg‘otadi. Bu holat lirik qahramonning ruhiy muvozanati buzilganini, hayotiy mezonlar yo‘qolganini anglatadi.

“O‘rmon ichra qoldim adashib” satri esa hayot yo‘lining ramziy ifodasi bo‘lib, insonning qarorlar oldida ikkilanib qolishi, maqsadini yo‘qotishi holatini ifodalaydi. O‘rmon — chiqish yo‘li noaniq, qorong‘i makon bo‘lib, inson ongidagi chalkashlikni aks ettiradi.

### **2. Yomg‘ir va zulmat ramzining psixologik talqini**

Yomg‘ir she'r davomida nafaqat tabiat hodisasi, balki ichki iztirob belgisi sifatida namoyon bo'ladi. “Sharros yomg‘ir tinmay quyardi” satrida yomg‘ir uzluksizligi bilan ruhiy bosimni kuchaytiradi.

Zulmat esa faqat qorong‘ilik emas, balki umidsizlik, tushkunlik va yolg‘izlik ramzidir. Lirik qahramon zulmatdan olib ketilishini so‘raydi, bu esa najotga bo‘lgan ehtiyojning eng yuqori nuqtasidir.

### **3. Jamiyat va shaxs o‘rtasidagi ziddiyat**

She’rda jamiyat obrazi bilvosita, lekin kuchli ifoda etiladi. Mashinalar, aravalar — bu harakatdagi, ammo befarq olam timsolidir. Qahramon yordam so‘rasa-da, hech kim to‘xtamaydi. Bu holat zamonaviy jamiyatdagi begonalashuv muammosini ochib beradi.

“Desam boqmay arobalarda  
Ketishadi loylar chaplashib.”

Bu satrlar insoniy munosabatlarning sovuqlashganini, har kim o‘z manfaatini ko‘zlab yashayotganini ko‘rsatadi.

### **4. Ruhiy iztirob va tavba motivi**

Qahramonning qichqirishi, so‘kinishi va Xudodan kechirim so‘rashi inson ruhidagi ichki kurashni ifodalaydi. Bu holat diniy emas, balki falsafiy xarakterga ega bo‘lib, insonning o‘z vijdoni oldidagi hisobidir.

“Niyat qilib qolaman oxir” satri esa umid uchquni so‘nmaganini, inson qanchalik qiynalmasin, baribir yaxshilikka ishonishini ko‘rsatadi.

### **5. Hayot oqimi va texnik obrazlar talqini**

Mashina chiroqlari — sun‘iy nur ramzi bo‘lib, hayotning sovuq, mexanik harakatini ifodalaydi. “Hayot o‘tib borardi shu on” satrida esa inson fojiasi fonida hayotning to‘xtamasligi ta’sirchan tarzda ifodalanadi.

Bu yerda shoir individual iztirob va umumiy hayot oqimi o‘rtasidagi keskin tafovutni ko‘rsatadi.

## **XULOSA**

Aleksandr Faynbergning mazkur she’ri inson ruhiyatining eng murakkab holatlarini chuqur badiiy tilda ifodalagan asarlardan biridir. Unda yolg‘izlik, jamiyat befarqligi, ichki iztirob va najot istagi ramziy obrazlar orqali ochib berilgan. She’r zamonaviy inson

muammolarini falsafiy nuqtayi nazardan yoritib, o'quvchini chuqur mushohadaga chorlaydi.

Mazkur asar Faynberg ijodining yetuk namunasi bo'lib, zamonaviy poeziyada inson ruhiyati tasvirining muhim o'rnini yana bir bor tasdiqlaydi.

#### **FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:**

Faynberg A. She'rlar va dostonlar. — Toshkent.

Karimov N. Adabiy tahlil metodlari. — Toshkent.

Quronov D. Poetika asoslari. — Toshkent.

Holmatov U. Zamonaviy she'riyat masalalari. — Toshkent.

Ilmiy maqolalar va adabiyotshunoslik manbalari.